

ESOŠĀ VIDE PILSONISKO AKTIVITĀŠU UN NVO DARBĪBAS STIMULĒŠANAI UN ATBALSTAM LATVIJĀ

Cilvēkiem ar īpašām vajadzībām radīta iespēja kopā ar ģimeni piedalīties brīvā laika aktivitātēs ārpus mājas, sekmējot integrāciju; senioru iniciēta un īstenota bērnu rotaļlaukumu labiekārtošana ciemā; izglītojoša vides objekta izveide sekmējot patriotismu un identitātes sajūtu konkrētai vietai; pakalpojumu centrs, kurā pieejama duša un veļas mazgājamā mašīna ciema iedzīvotājiem – šie ir tikai daži no piemēriem, kuri īstenoti ar pašvaldību atbalstu biedrībām un nodibinājumiem (turpmāk - NVO), un neformālām iedzīvotāju grupām, aktivizējot dažādas iedzīvotāju grupas.

2018. gadā veidotā pētījumā konstatēts, ka tikai 4% Latvijas iedzīvotāju laukos iesaistās pilsoniskās līdzdalības aktivitātēs (Rīgā – 16%), turklāt biežākā līdzdalības aktivitāte ir talkas (25% no līdzdalības aktivitātēm)¹– vides sakopšana, nevis iesaiste/līdzdalība politiskajos procesos vai kopienas sociālās vides uzlabošanā. Lai arī pilsoniskās līdzdalības līmeni reģionos būtiski ietekmē sociālekonomiskie apstākļi, ļoti nozīmīga ir arī konkrētajā teritorijā pastāvošā atbalstošā un aktivitāti stimulējošā vai ierobežojošā vide - finanšu, materiālo un citu resursu pieejamība. Kādi ir iedzīvotājiem pieejamie atbalsta veidi no pašvaldības un kā tiek stimulēta iedzīvotāju līdzdalība?

2018. gadā Latvijas Lauku forums (LLF), sadarbībā ar vietējām rīcības grupām un reģionālajiem NVO resursu centriem, apzināja esošās aktīvās pilsoniskās iniciatīvas gandrīz visos Latvijas pagastos, fiksējot, vai pagastā kā administratīvā teritorijā pastāv vismaz viena formāli reģistrēta biedrība vai nodibinājums, kas aktīvi darbojas kā pilsoniskā iniciatīva teritorijas attīstības veicināšanai un iedzīvotāju aktivizēšanai, identificējot arī „baltos” pagastos, t.i. teritorijas, kurās neviena iniciatīva nepastāv vai nav identificējama. Informācijas apzināšana tika veikta gan lai identificētu dažādas pilsoniskās iniciatīvas, kas strādā kā savu teritoriju „dzinējspēki” pilsoniskās aktivitātes līmeņa paaugstināšanā, gan lai apzinātu situāciju par izskanējušo pasivitāti un zemu līdzdalību lauku teritorijās. Rezultātus LLF apkopoja kartogrāfiskā materiālā, kas pieejams te: <https://ej.uz/LLF-NVO-pagastos>.

Turpinot darbu ar pilsoniskās aktivitātes izzināšanu Latvijas reģionos, LLF 2019. gada vasarā apzināja aktuālo informāciju par pastāvošo vidi pilsonisko aktivitāšu un biedrību un nodibinājumu darbības stimulēšanai vai darbības ierobežošanai. Aicinājums sniegt informāciju tika izsūtīts visām Latvijas pašvaldībām, kā arī telefoniski apzinot 28 pašvaldību pārstāvjus, saņemot atbildes no 96 pašvaldībām un 108 respondentiem, izzinot resursu pieejamību, sadarbību novados ar NVO un iedzīvotājiem, kā arī esošās prakses piemērus. Iegūtais viedoklis ir apkopots šajā dokumentā un tiks izmantota tālākajā LLF darbā, sekmējot atbalsta instrumentu pastāvēšanu, kā arī izstrādājot rekomendācijas, kas tiks prezentēti politikas veidotājiem un citām iesaistītajām pusēm, un nodota iesaistīto pušu izmantošanai. Jau 2019. gada rudenī LLF izzinās arī reģiona NVO pārstāvju viedokli par pieejamajiem resursiem un aktuālajiem jautājumiem, analizējot pieejamo resursu atbilstību vajadzībām. Rezultāti būs pieejami LLF mājaslapā (lf.parteribas.lv).

Kultūras ministrija

Sabiedrības integrācijas fonds

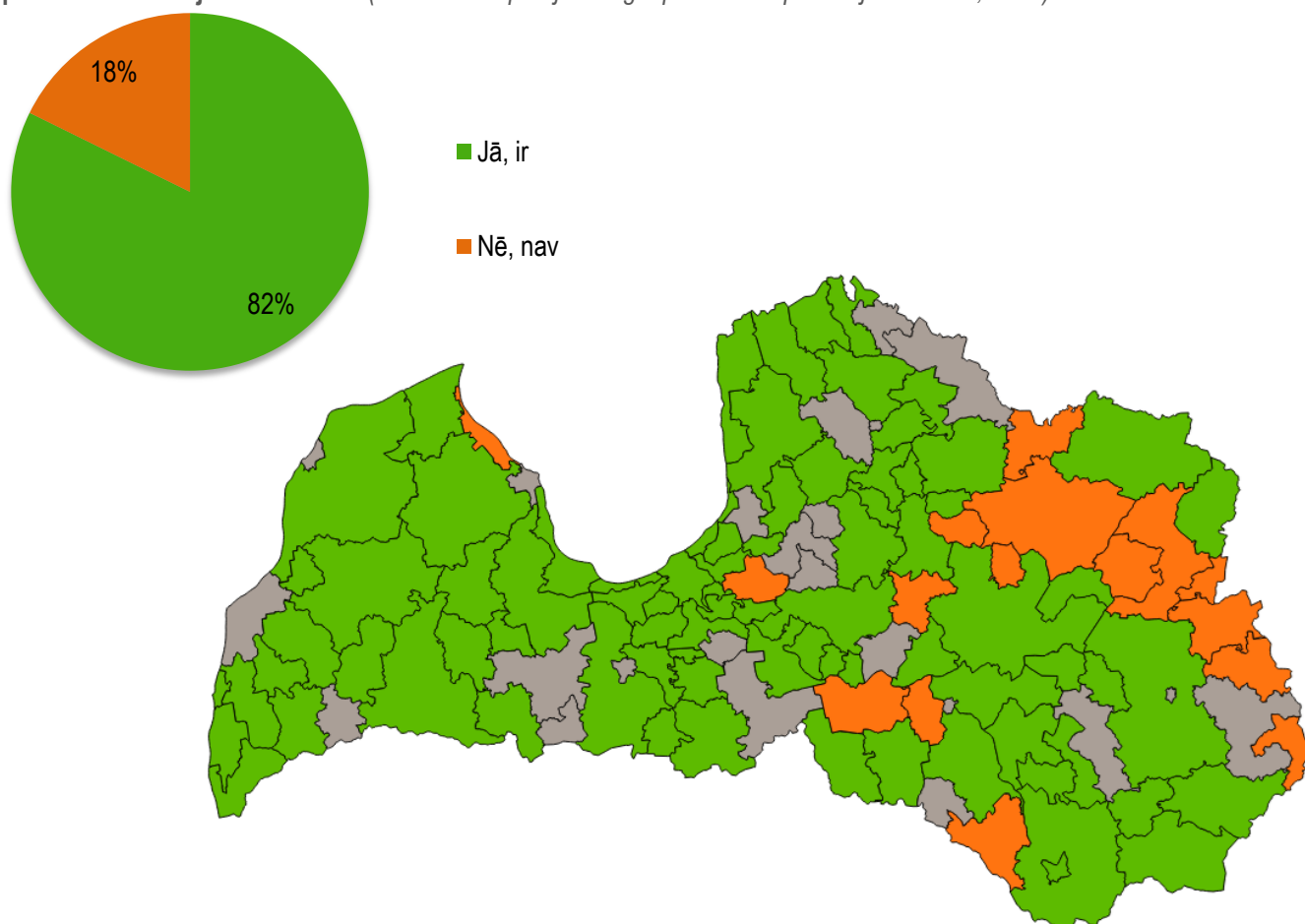
Šis aptaujas rezultātu apkopojums ir sagatavots ar Sabiedrības integrācijas fonda finansiālu atbalstu no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par apkopojuma saturu atbild biedrība „Latvijas Lauku forums”.

¹ „Latvijas fakti” pētījums https://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/latvijas_fakti_nvo-12_2018.pdf

PAŠVALDĪBU PROJEKTU KONKURSI NVO UN NEFORMĀLĀM IEDZĪVOTĀJU GRUPĀM

Būtiska aptaujas daļa tika veltīta tieši pašvaldību organizētajiem konkursiem NVO un neformālām iedzīvotāju grupām - 79 no apzinātajām pašvaldībām tiek organizēti projektu konkursi biedrībām, nodibinājumiem (NVO), savukārt no 17 pašvaldībām, kurās tie netiek organizēti, viena pašvaldība projektu konkursus agrāk esot organizējusi, bet trīs plāno to darīt nākotnē.

1. attēls. Pašvaldību finansētie projektu konkursi NVO un/vai neformālām iedzīvotāju grupām procentos un pa administratīvajiem novadiem (Avots: LLF aptaujā sniegto pašvaldību pārstāvju viedoklis, 2019).

Atšķirībā no projektu konkursu organizēšanas, kur vērojama daļēja ģeogrāfiskas iezīmes, vismaz Latvijas Ziemeļaustrumos, citos raksturlielumos ģeogrāfiskā „kaimiņu” ietekmē aptaujas rezultātos būtiski netika identificēta. 54 pašvaldībās lēmumu pieņēmēji komitejās/komisijās par finansējuma piešķiršanu pašvaldību projektu konkursos NVO un/vai neformālām iedzīvotāju grupām ir pašvaldību deputāti un/vai pašvaldību pārstāvji. Visos Latvijas reģionos ir piemēri, kur lēmumu pieņemšanā tiek iesaistīti arī NVO pārstāvji, eksperti un iedzīvotāji – kopā 16 pašvaldībās.

Gandrīz visās pašvaldībās, kuras organizē projektu konkursus, tos administrē pašvaldības pārstāvji (72 pašvaldībās), lielākajā daļā tas ir attīstības (no)daļas atbildībā. Tikai divās pašvaldībās konkursus administrē pašvaldībās sadarbībā ar NVO pārstāvjiem., trīs pašvaldībās izveidota dažādus pārstāvjus ietveroša komisija, bet tikai viena no pašvaldībām norādījusi, ka projektu konkursa administrēšana nodota NVO pārziņā.

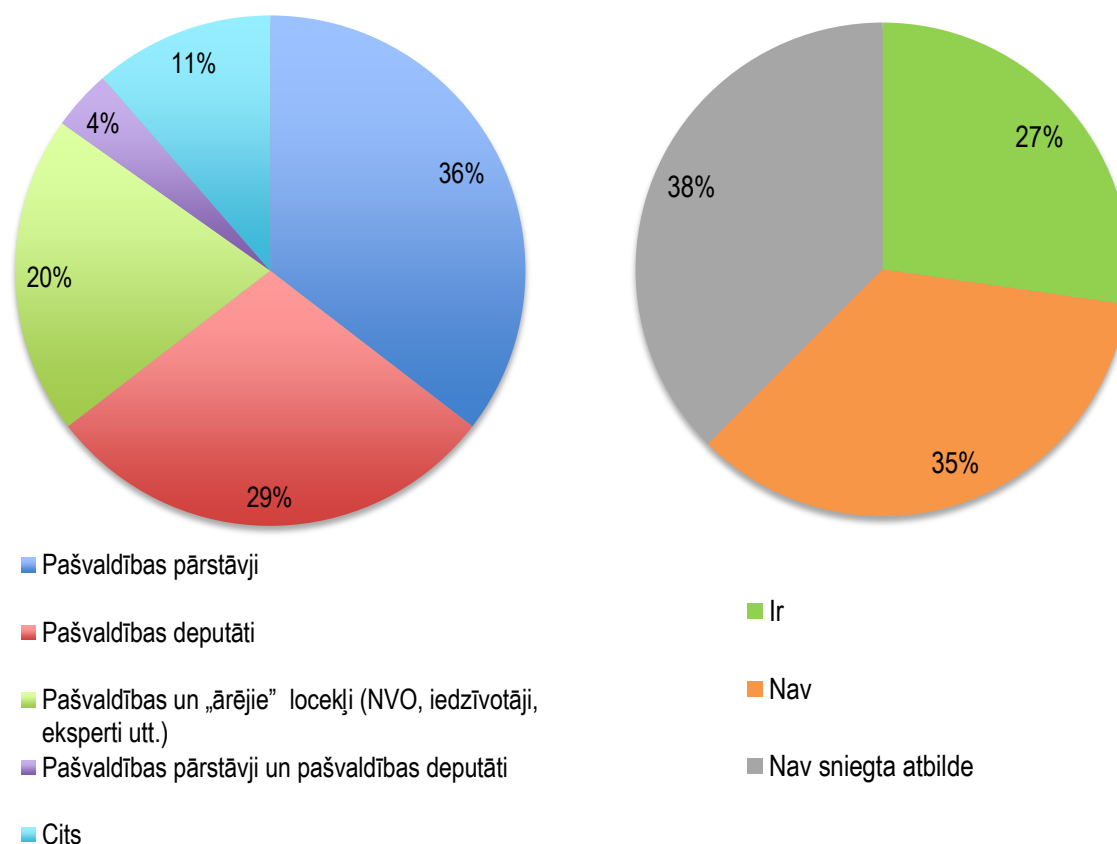
Kopā 24 pašvaldībās konkursu norises nodrošināšanai ir sadarbības partneri – pusē pašvaldību tās ir NVO un tikpat Latvijas pašvaldību savienības struktūrvienība „Sabiedrība ar dvēseli – Latvija”, papildu šajās un arī citās pašvaldībās kā sadarbības partneri ir arī pašvaldības iestādes, pagasta pārvaldes, jauniešu centri, konsultatīvās padomes, draudzes, uzņēmēji, iedzīvotāji, kas nodrošina atsevišķus projektu konkursu īstenošanas ciklus (piemēram iesaistoties kā vērtētāji, informācijas popularizētāji u.c.).31 pašvaldībā nav sadarbības partneru konkursa norises nodrošināšanai ārpus pašvaldības, savukārt pārējie pašvaldību pārstāvji nav snieguši atbildi uz šo jautājumu.

2. attēls.

Pa kreisi - Lēmumu pieņēmēju pārstāvniecība komitejās/komisijās par finansējuma piešķiršanu pašvaldību projektu konkursos NVO un/vai neformālām iedzīvotāju grupām

Pa labi - Sadarbības partneri projektu konkursu norises nodrošināšanā

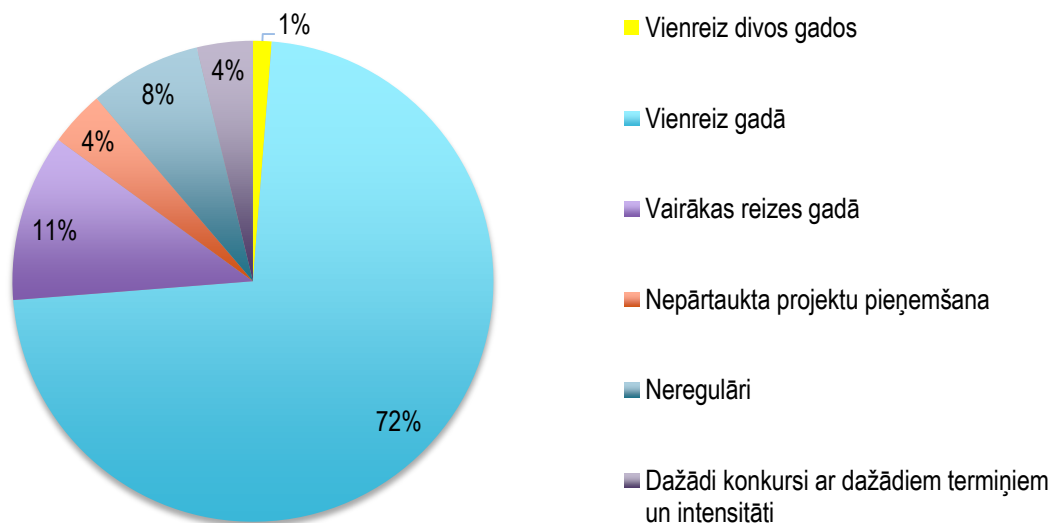
(Avots: LLF aptaujā sniegto pašvaldību pārstāvju viedoklis, 2019).

Visas pašvaldības, kuras organizē projektu konkursu norāda, ka ir izstrādāts nolikums / saistošie noteikumi, kā arī vērtēšanas kritēriji projekta norisei, vienlaikus liela daļa gan no šīm, gan tām pašvaldībām, kuras neorganizē projektu konkursus, piešķir finansējumu arī, balstoties uz individuāliem NVO vai iedzīvotāju grupu pieprasījumiem, kur nolikumi un kritēriji lielākoties nepastāv.

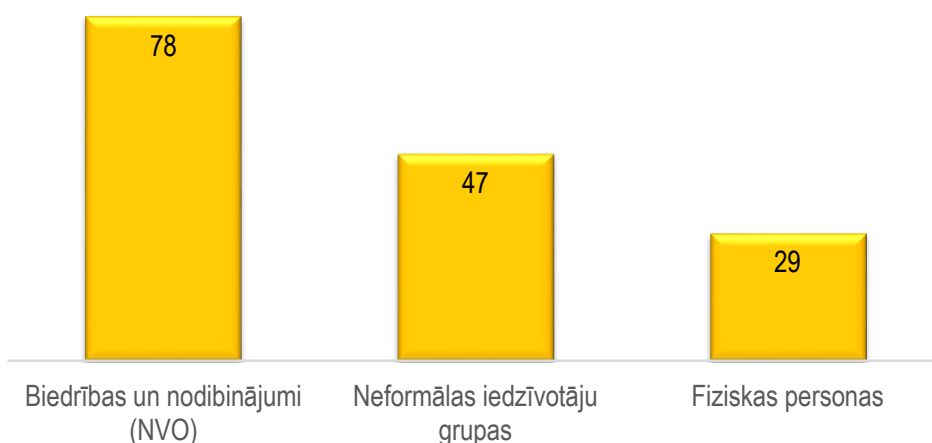
Lielākajā daļā no pašvaldībām, kurās tiek izsludināti projektu konkursi pašvaldībām, tie ir regulāri un prognozējami. 58 pašvaldībās konkursi notiek vienreiz gadā, no tām trīs pašvaldību pārstāvji minējuši arī, ka vajadzības gadījumā tiek izsludināta papildu kārtā. 9 pašvaldībās nav konstantas regularitātes. Savukārt trīs pašvaldības norādījušas, ka tiek organizēta nepārtraukta projektu pieņemšana, reaģējot uz pieprasījumu un piešķirot finansējumu dažādās atbalsta jomās, kas nenotiek tikai mazās pašvaldībās, bet gan ar iedzīvotāju skaitu trīs, pieci un astoņi tūkstoši, bet visas minētās trīs pašvaldības norāda, ka interese ir neliela vai mazāka nekā iepriekš.

3. attēls. **Pašvaldībās organizēto projektu konkursu kārtu izsludināšanas biežums** (Avots: LLF aptaujā sniegto pašvaldību pārstāvju viedoklis, 2019).

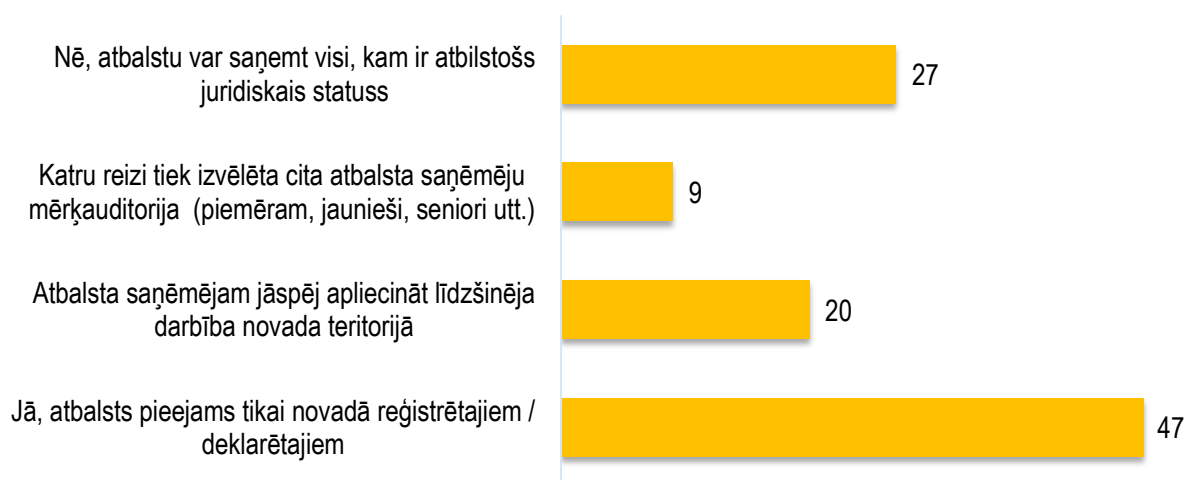
Tikai vienā no informāciju sniegušajām pašvaldībām konkursā nevar piedalīties biedrības un nodibinājumi, jo tas paredzēts īpaši jauniešiem un jauniešu grupām, bet pārējās 78 pašvaldībās, kas organizē projektu konkursos, var piedalīties NVO. Tāpat lielākajā daļā iespēja piedalīties konkursos ir arī neformālām iedzīvotāju grupām, bet aptuveni trešajā daļā – fiziskas personas.

4. attēls. **Projektu konkursos attiecināmā pieteikumu iesniedzēju juridiskā forma** (Avots: LLF aptaujā sniegto pašvaldību pārstāvju viedoklis, 2019).

60% pašvaldību, kurās tiek veidoti projektu konkursi, atbalsts ir pieejams tikai novadā reģistrētajiem NVO vai deklarētajiem iedzīvotājiem un to grupām. 20 pašvaldībās atbalsts tiek piešķirts tikai tiem pretendentiem, kas spēj apliecināt līdzšinējo darbību teritorijā. Lielākajā daļā pašvaldību, kur nav īpašu nosacījumu īstenotājiem, ir papildnosacījums, ka projekta laikā īstenoto aktivitāšu labuma guvējiem vai aktivitāšu norisei jābūt konkrētajā novadā. Atkarībā no projektu konkursu specifikas, papildu nosacījumi dažādās pašvaldībās paredz arī pretendenta pieredzes apliecinājumu konkrētā konkursa jomā, kā piemēram, pieredzi darbā ar jaunatni vai pieredzi apkaimes aktivitāšu rīkošanā un iedzīvotāju iesaistē. 9 no pašvaldībām katrā projektu konkursā izvirza konkrētu atbalsta saņēmēju mērķauditoriju, tādējādi specifizējot ne tikai pretendentu loku, bet arī īstenojamo aktivitāšu mērķi un rezultātus.

5. attēls. **Papildu nosacījumi atbalsta saņēmējiem projekta konkursos** (Avots: LLF aptaujā sniegto pašvaldību pārstāvju viedoklis, 2019).

Projektu konkursu mērķi ir ļoti daudzveidīgi – no ļoti vispārīgiem ietverot teju jebkādas aktivitātes, ko varētu īstenot NVO vai neformāla iedzīvotāju grupa līdz konkrētām rīcībām, kuras būtu jāveic noteiktās darbības jomas NVO. Tāpat atšķirīga pieeja mērķu uzstādījumos – daļā pašvaldību tie atspoguļo mērķi, ko vēlas sasniegt projektu konkursa rezultātā, citviet – metodes un aktivitātes, ko vēlas atbalstīt, piemēram, „konkursa mērķis ir aktualizēt un veicināt novada iedzīvotāju pilsonisko līdzdalību, veicināt brīvprātīgo darbu un piederības sajūtu savai apkaimē, pilsētai un valstij, aktivizēt apkaimju kustību kā vienu no iedzīvotāju pašorganizācijas veidiem, lai veiktu vietējās kopienas interešu aizstāvēšanu, izzinātu iedzīvotāju problēmas un meklētu risinājumus savstarpējā iedzīvotāju un pašvaldības sadarbībā, kā arī nodrošināt iedzīvotāju personisko līdzdalību kopienas dzīves vides uzlabošanā” vai „konkursa mērķis ir sabiedriski nozīmīgu aktivitāšu, projektu un pasākumu īstenošana novadā - kultūras, izglītības, brīvā laika, vides aizsardzības, labiekārtošanas un sociālās sfēras aktivitāšu dažādošana novada iedzīvotājiem.”

Mērķis projektu konkursiem lielākajā daļā pašvaldību (49 no atbildi sniegušajām) ir dzīves kvalitātes uzlabošana novadā gan plašākā izpratnē, piemēram, „uzlabot dzīves kvalitāti novadā, veicinot novada iedzīvotāju privātu iniciatīvu un atbildību par savas dzīves vides un dzīves kvalitātes uzlabošanu; veicināt novada iedzīvotāju dzīves vides sakārtošanu un uzlabošanu, kā arī specifisku infrastruktūras un/vai vides objektu kontekstā, piemēram, „sekmēt un veicināt daudzdzīvokļu dzīvojamo māju koplīetošanas telpu, ārējo norobežojošo konstrukciju remontu un piesaistīto zemesgabalu labiekārtošanu novada teritorijā”. Lielākā daļa no novadiem ar šādu mērķi ir Latvijas

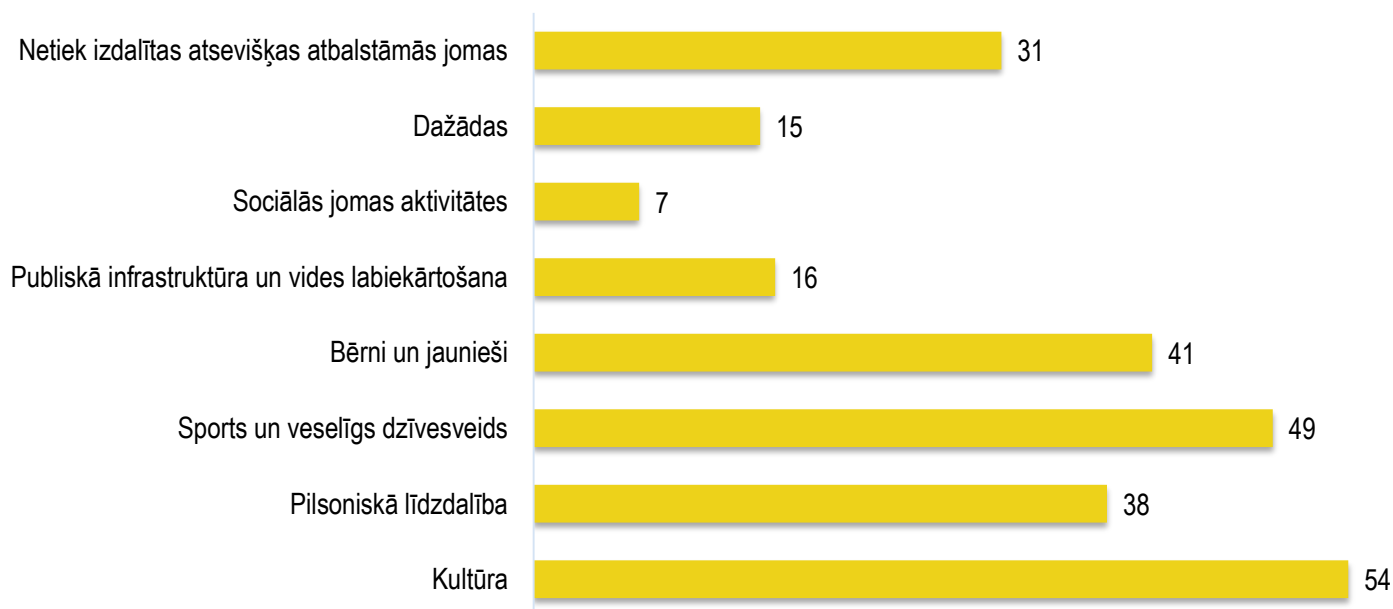
pašvaldību apvienības “Sabiedrība ar dvēseli-Latvija” biedri, kur rokasgrāmatā ir minēts, ka „jebkura iedzīvotāju grupa var pieteikt projektu, kas saistīts ar dzīves kvalitātes uzlabošanu un ko paši spēj īstenot.”²

Bieži sastopami arī projektu konkursu mērķi par saliedētības sekmēšanu, sabiedrības aktivizēšanu, vietējo iniciatīvu un līdzdalības sekmēšanu sabiedriskajos procesos novadā (28 novados) un atbalsta sniegšanu sabiedriski nozīmīgu iniciatīvu, aktivitāšu un pasākumu īstenošanai, kas nepieciešami sabiedrībai (22 novados), citviet minētie mērķi papildināti arī ar atbilstību pašvaldības mērķiem un jomu uzskaitījumu, piemēram, *atbalstīt pašvaldības attīstības stratēģijai atbilstošu projektu idejas izglītības, kultūras, sporta, sociālo, jauniešu iniciatīvas un teritorijas labiekārtošanas jomās un brīvā laika pavadīšanas dažādošanai.*

15 novadi norādīja, ka projektu konkursu mērķis ir sekmēt savstarpējo sadarbību starp pašvaldību un vietējo sabiedrību (dažos novados arī starp uzņēmējiem), 11 novados - iedrošināt iedzīvotājus īstenot pašu radītas idejas un līdzdalību, savukārt sešos - veicināt novada atpazīstamību un tēla popularizēšanu. Tikai vienā novadā projekta konkursa mērķī tika minēta piederības novadam sekmēšana un inovatīvu risinājumu radīšana iedzīvotāju problēmām. Sešos novados kā mērķis, kas sasniedzams projektā norādīta NVO attīstība, piemēram, *kvalitatīvu un efektīvu sabiedrisko organizāciju attīstību novadā vai veicināt iedzīvotāju aktivitāti, stiprināt esošo biedrību kapacitāti lielākiem/ apjomīgākiem projektu konkursiem.* Vien trijos projektu konkursos mērķī ietverta dažādu iedzīvotāju grupu integrēšana sabiedrībā.

Lai arī projektu konkursa mērķos specifiskas nozares daudzkārt nav ir iekļautas, projektu konkursos visbiežāk tiek atbalstītas kultūras nozares organizācijas vai šajā jomā īstenotas aktivitātes, tai seko sporta un veselīgu dzīvesveidu popularizējošas aktivitātes un bērniem un jauniešiem domātas aktivitātes vai jauniešu organizācijas, savukārt pilsoniskās līdzdalības aktivitātes tiešā veidā tiek atbalstītas 38 pašvaldībās. Mazāk tiek sniegts atbalsts sociālās jomas vai vides un publiskās infrastruktūras uzlabošanas projektiem, tāpat arī citās jomās, piemēram, tūrisma sekmēšanai, novada tēla veidošanai, cilvēku talantu un sasniegumu apzināšanai. Daudzdzīvokļu māju vides uzlabošana un citāds atbalsts apsaimniekotāju biedrībām tika identificēts gan pie pilsoniskās līdzdalības, gan vides sakopšanas jomas, atkarībā no konkursa mērķa, mērķa grupas un atbalstāmajām aktivitātēm.

6. attēls. **Pašvaldības projektu konkursos atbalstītās jomas** (Avots: LLF aptaujā sniegto pašvaldību pārstāvju viedoklis, 2019).

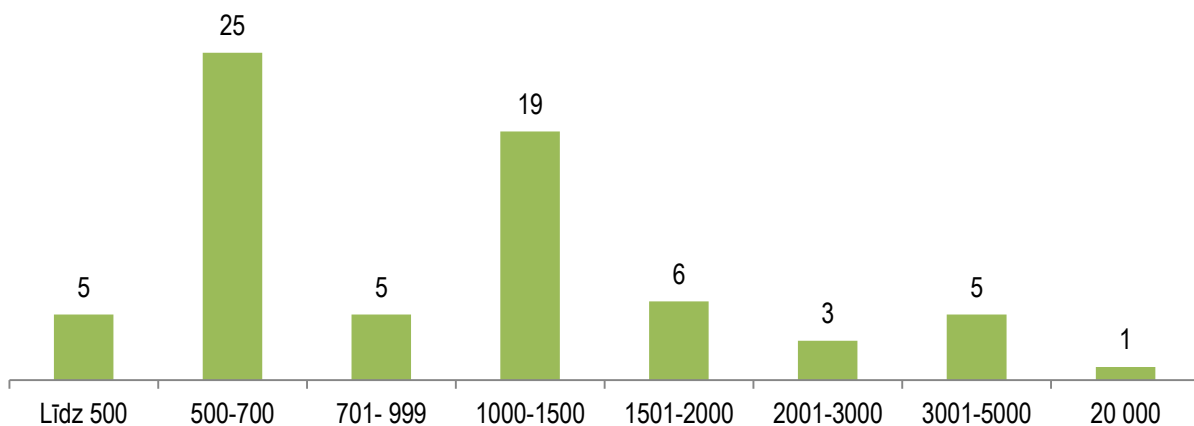

² <https://www.lps.lv/lv/apvienibas/sabiedriba-ar-dveseli-latvija/>

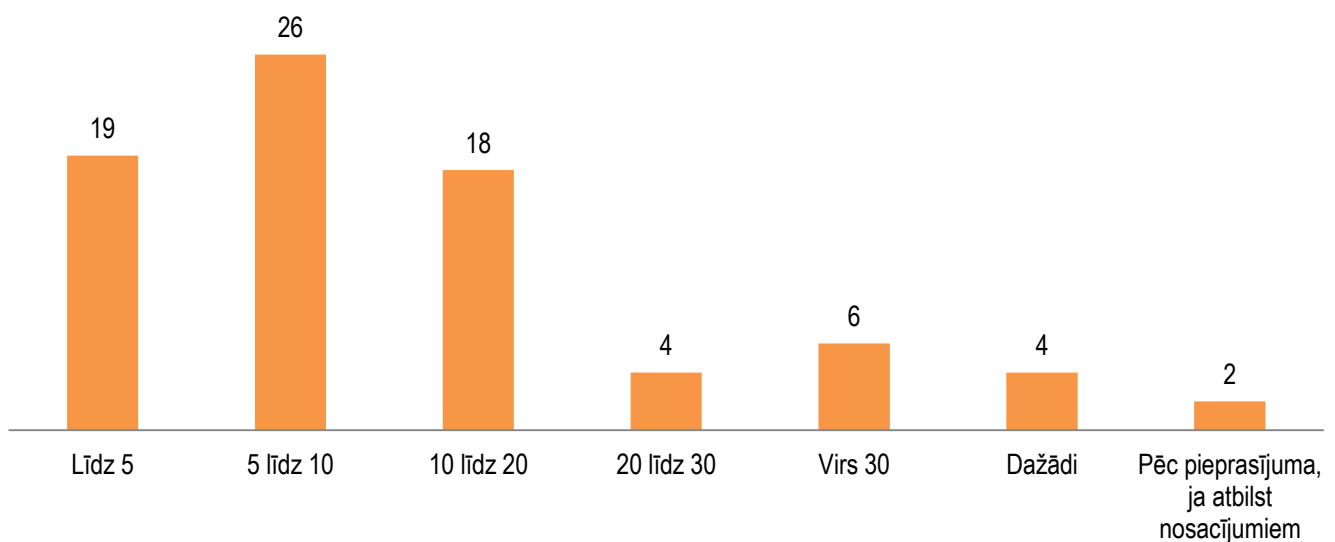
Pašvaldību organizētajos konkursos NVO un neformālām iedzīvotāju grupām pieejams dažāds maksimālā finansējuma apjoms – no 200 Eur līdz pat 20 000 Eur, līdzīgi projektu skaits variē no tikai viena līdz pat virs simts atbalstītiem projektiem. Atsevišķas pašvaldības lielāka finansējuma pieprasījuma gadījumā, sadalot finansējumu proporcionāli, to piešķirot visiem projektiem, kas atbilst nosacījumiem un ir pietiekamā kvalitātē.

Lielākoties kopējais piešķirtais budžets ar projektu konkursu starpniecību ir no vairākiem tūkstošiem līdz 20 000 Eur, savukārt lielāks kopējais budžets ir galvenokārt pašvaldībām ar lielāku iedzīvotāju skaitu un tuvāk Rīgai, t. sk. arī ar attiecīgi lielāku pašvaldības budžetu.

7. attēls. **Maksimālais pieejamais finansējums (Eur) vienam projektam pašvaldību izsludinātajos konkursos** (Avots: LLF aptaujā sniegto pašvaldību pārstāvju viedoklis, 2019).

8. attēls. **Vidējais atbalstīto projektu skaits vienā gadā pašvaldību izsludinātajos konkursos** (Avots: LLF aptaujā sniegto pašvaldību pārstāvju viedoklis, 2019).

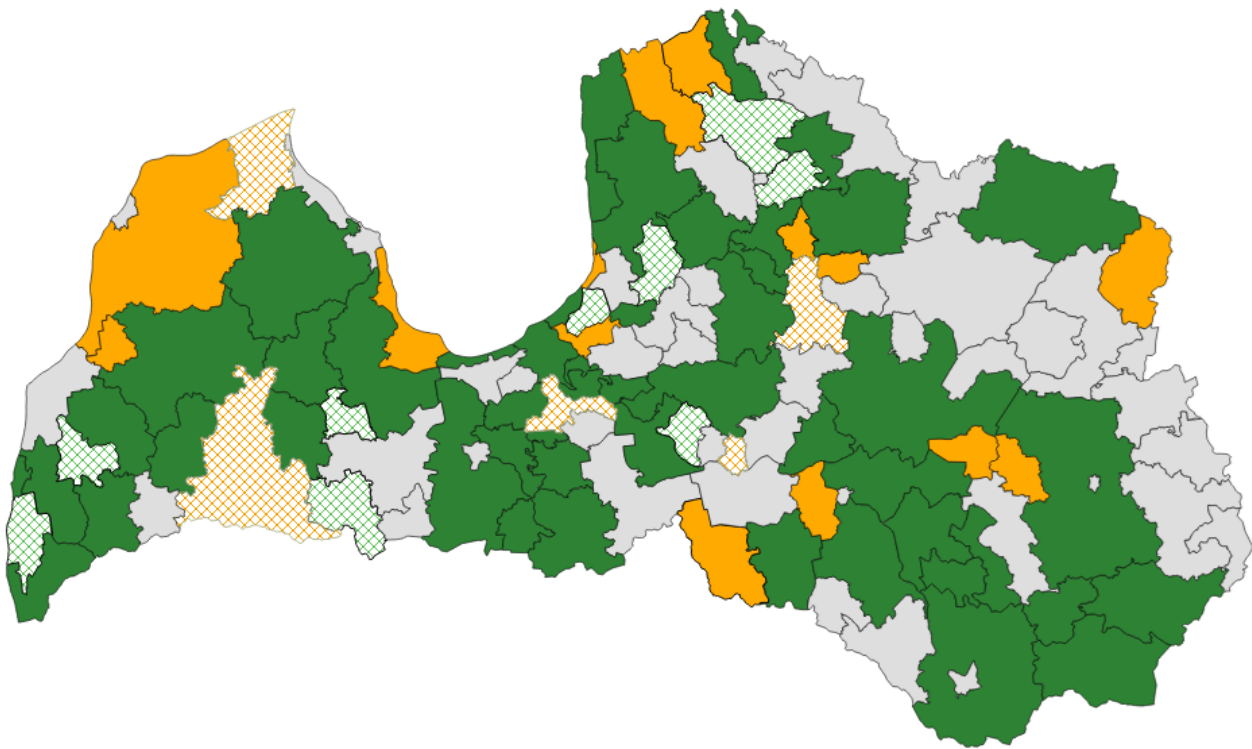

Raksturojot NVO un iedzīvotāju aktivitāti 36 pašvaldības norādījušas, ka pieprasījums projektu konkursos pārsniedz pieejamo finansējumu, savukārt 13 pašvaldības, ka konkurences neesot un finansējums paliekot pat neapgūts. Līdzīgi raksturojot izmaiņas pastāv ļoti dažādi viedokļi - kamēr aptuveni trešā daļa pašvaldību norāda uz dažādām

pozitīvām tendencēm – iedzīvotāju interese palielinās, uzlabojas projektu kvalitāte, izveidojušās jaunas NVO, gandrīz tikpat pašvaldību norāda, ka interese samazinās, iedzīvotāji ir īpaši jāuzrunā dalībai projektu konkursos vai ir zaudējuši radošumu.

Daudzas pašvaldības, kas organizē atbalsta konkursus vairākās jomās norāda, ka pieprasījums atkarīgs no projektu veida, piemēram, kādā no pašvaldībām maza interese esot bijusi jauniešu biznesa ideju konkursā, citviet interese samazinājusies, piešķirot finansējumu projektiem par vides infrastruktūras izveidi.

9. attēls. **Pašvaldības pārstāvju vērtējums par NVO un iedzīvotāju aktivitāti.** Zaļš – augsta aktivitāte, gaiši zaļš – aktivitāte pieaug, oranžs – zema aktivitāte, gaiši oranžs – aktivitāte samazinās. (Avots: LLF aptaujā sniegto pašvaldību pārstāvju viedoklis, 2019).

DAŽĀDI ATBALSTA VEIDI UN SADARBĪBAS IESPĒJAS

Pašvaldību atbalsts neformālajām iedzīvotāju grupām un NVO var tikt sniegts ne vien caur projektu konkursu rīkošanu un finansiāla atbalsta piešķiršanu, bet arī caur dažādām citām atbalsta aktivitātēm un atbalstu nefinanšu resursu veidā, kā arī pašvaldības proaktīvu rīcību iedzīvotāju līdzdalības sekmēšanai.

NVO darbības spēcīnāšanai un sabiedrības aktivitāšu veicināšanai nozīmīgs var izrādīties atbalsts telpu nodrošināšanai, kas var tikt izmantotas gan kā biedrības vai iedzīvotāju grupas birojs/administratīvā darba vieta, kopienas pulcēšanās un aktivitāšu norises vieta vai citiem mērķiem. Lielākā daļa aptaujāto pašvaldību norāda, ka jau šobrīd NVO tiek piešķirti atvieglojumi telpu nomas samaksai vai arī piešķirtas nekustamā īpašuma nodokļu (NĪN) atlaides. Tikai astoņas no aptaujātajām pašvaldībām norāda, ka šāda veida atbalsts netiek nodrošināts.

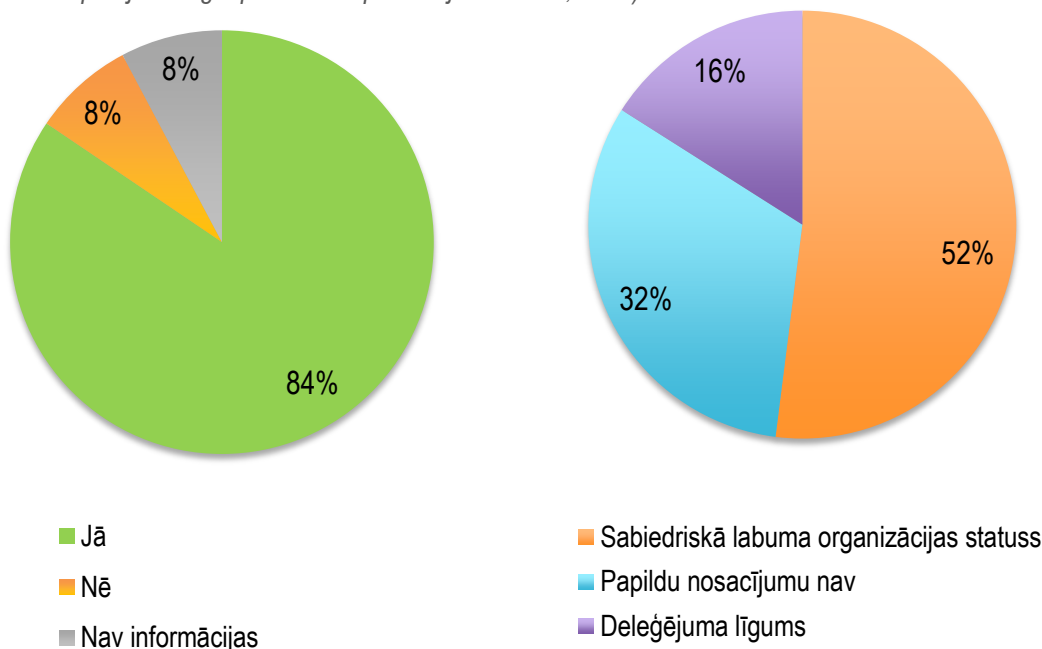
Vairāk kā puse no pašvaldībām, kurās atvieglojumi telpu nomas samaksai vai NĪN atlaides tiek piešķirtas, norāda, ka tiek uzstādīts papildu nosacījums par Sabiedriskā labuma statusa (SLO) nepieciešamību uz atbalstu pretendējošajām NVO. Savukārt četras no pašvaldībām šāda veida atbalsts tiek nodrošināts tikai ar konkrētu pašvaldības funkciju deleģējuma līgumu.

10. attēls.

Pa kreisi - Pašvaldības piešķir atvieglojumus telpu nomas samaksai vai NĪN atlaidi NVO

Pa labi - Papildu nosacījumi pašvaldībās telpu nomas samaksas atvieglojumu vai NĪN atlaides saņemšanai

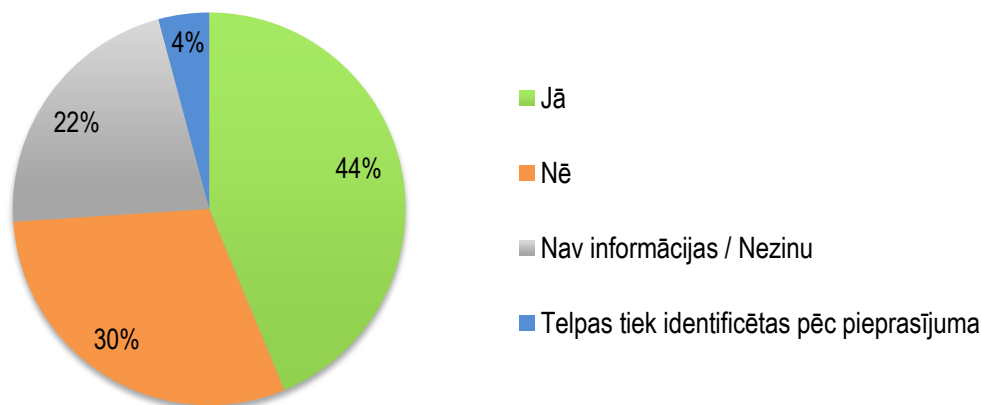
(Avots: LLF aptaujā sniegto pašvaldību pārstāvju viedoklis, 2019).

Teju puse no aptaujātajām pašvaldībām norāda, ka vēlētos nodot NVO apsaimniekošanā brīvās telpas vai ēkas, bet aptuveni trešā daļa no pašvaldībām šādu iespēju šobrīd neizskata. Kā apsaimniekošanā nododamo telpu piemēri visbiežāk tika minētas tukšās lauku skolas, kopumā norādot uz vismaz 15 šādām ēkām, agrāko pagastu pārvalžu ēkas un pasta kantori, kā arī citas pašvaldības rīcībā esošās atsevišķas telpas un ēkas.

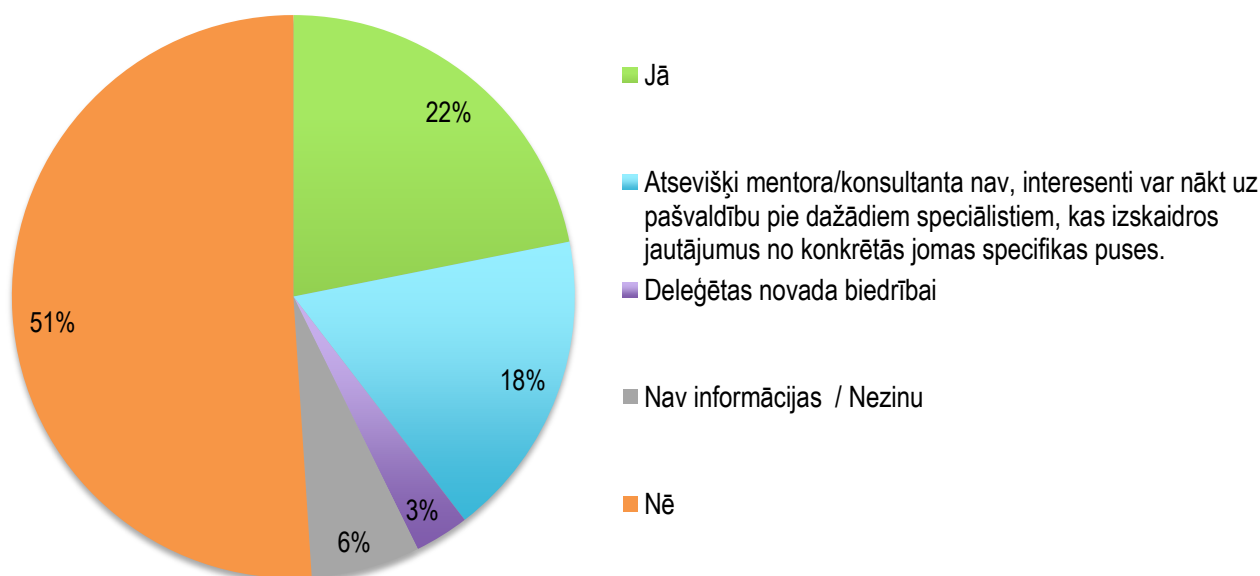
Kā viens no lielākajiem izaicinājumiem tiek norādīta NVO finanšu resursu nepietiekamība telpu ilgstošai apsaimniekošanai, turklāt daļa no apsaimniekošanā potenciāli nododamajām telpām atrodas sliktā tehniskā stāvoklī, tādējādi to nodošana apsaimniekošanā ir apgrūtināta. Viena no aptaujātajām pašvaldībām norāda, ka labprāt nodotu NVO apsaimniekošanā pamestu kinoteātri, bet piebilst, ka ēkā ir tikai malkas apkure un nav labierīcību, kas rada apgrūtinājumu pilnvērtīgai telpas publisko funkciju nodrošināšanai.

11. attēls. Pašvaldības, kuras vēlētos nodot NVO apsaimniekošanā brīvās telpas vai ēkas (Avots: LLF aptaujā sniegto pašvaldību pārstāvju viedoklis, 2019).

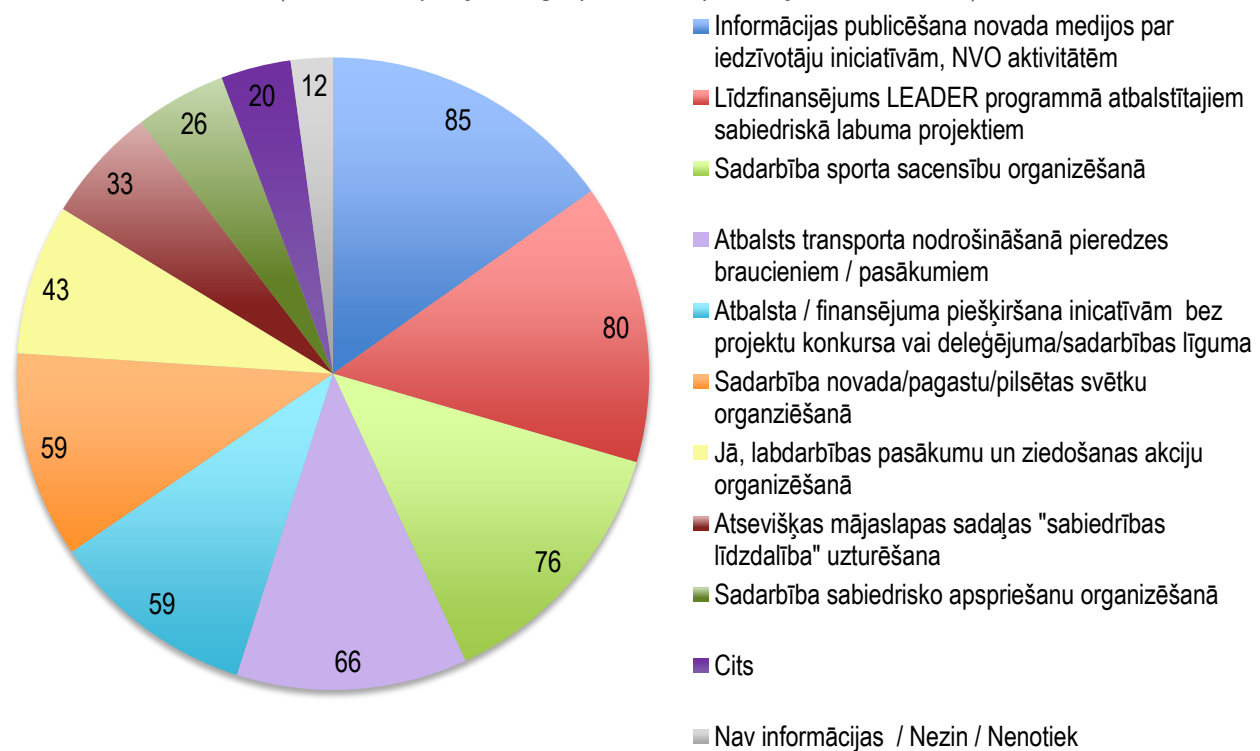
Veiksmīgai esošo atbalsta iespēju apgūšanai 21 no aptaujātajām pašvaldībām pieejami **mentori vai konsultanti par sabiedrības līdzdalības un ar nevalstisko sektoru saistītiem jautājumiem**, 3 pašvaldības norāda, ka konsultēšanas funkcija ir deleģēta kādai no esošajām biedrībām, savukārt 17 no aptaujātajām pašvaldībām atsevišķu konsultantu sabiedrības līdzdalības jautājumos nav, bet interesentiem iespējams vērsties pie pašvaldībās strādājošajiem dažādu jomu speciālistiem, kuri attiecīgajā jomā var sniegt konsultāciju arī par līdzdalības jautājumiem. Tātad tikai 25% no aptaujātajām pašvaldībām nodrošina “mentoringu” NVO sektoram un vairāk kā puse, t.i., 51% nesniedz ne konsultācijas, ne mentora pakalpojumus.

12. attēls. Pašvaldības, kurās pieejams mentors/konsultants par sabiedrības līdzdalības un NVO jautājumiem (Avots: LLF aptaujā sniegto pašvaldību pārstāvju viedoklis, 2019).

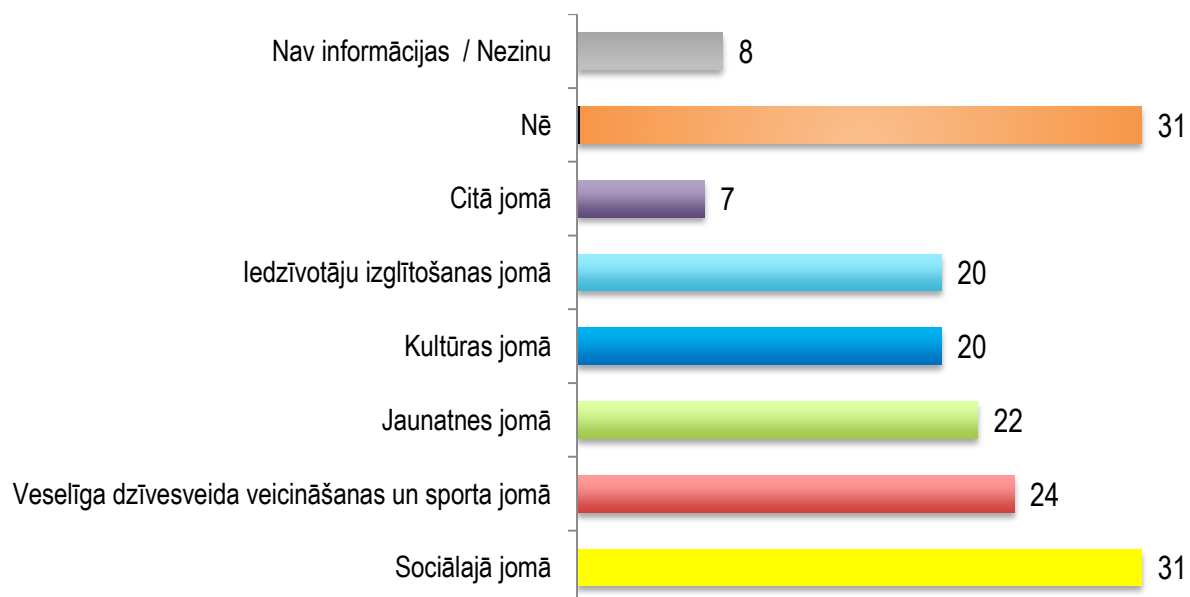
Kā visplašāk izmantotā atbalsta aktivitāte (ārpus projektu konkursiem un atbalstu telpu nodrošināšanai) NVO un neformālajām iedzīvotāju grupām ir informatīvais atbalsts – 85 no aptaujātajām pašvaldībām izplata informāciju par iedzīvotāju un NVO aktivitātēm novada medijos, tomēr tikai 33 no pašvaldībām savās mājaslapās ir izveidojušas atsevišķu sadaļu par sabiedrības līdzdalību. Nozīmīgs ir arī pašvaldību skaits, kuras sniedz finansiālo atbalstu ārpus līdzdalības projektu konkursiem - 80 no pašvaldībām līdzfinansē LEADER programmā atbalstītos sabiedriskā labuma projektus, savukārt 59 pašvaldības norāda, ka finansiāli atbalsta iniciatīvas bez deleģējuma vai sadarbības līguma. Tāpat vērtējamas ir arī sadarbības iespējas sporta svētku un spēļu kā arī novadu un pilsētu svētku organizēšanā. Vienlaikus 12 no atbildi sniegušajām pašvaldībām norāda, ka nekāda cita veida atbalsts NVO un neformālajām iedzīvotāju grupām netiek sniegts.

13. attēls. Citas aktivitātes, kuras novads veic iedzīvotāju līdzdalības veicināšanai un pieredzes apmaiņas un tīklošanās sekmēšanai (Avots: LLF aptaujā sniegto pašvaldību pārstāvju viedoklis, 2019).

Lielākā daļa pašvaldību ir izvēlējušies deleģēt savas funkcijas vai veidot sadarbību ar NVO konkrētu aktivitāšu īstenošanai, trešajai daļai no aptaujātajām pašvaldībām nav šādas prakses. Aktivitāšu jomas, kuru īstenošana ir deleģēta kādai no NVO, ir daudzpusīgas un to pārklājums ir salīdzinoši vienmērīgs – visvairāk sadarbības tiek veidotas sociālās jomas aktivitāšu īstenošanai, uz šādu praksi norāda 31 pašvaldība, 24 pašvaldības norāda uz veselīga dzīvesveida veicināšanas un sporta jomu. Sadarbību veidošana un funkciju deleģēšana tiek īstenota arī jaunatnes lietās, kultūras dzīves nodrošināšanai un iedzīvotāju izglītošanas aktivitātēm - uz šādu praksi norāda ap 20 pašvaldībām katrā jomā.

14. attēls. Pašvaldība deleģē funkcijas NVO vai izveidojis sadarbību ar NVO konkrētu aktivitāšu īstenošanai
(Avots: LLF aptaujā sniegto pašvaldību pārstāvju viedoklis, 2019).

SECINĀJUMI

- ▶ Pašvaldību organizētie projektu konkursi ar lielākoties nelielām summām sniedz atbalstu gan konkrētu iedzīvotāju iniciētu aktivitāšu īstenošanai, gan daudzkārt kalpo kā viens no atbalsta veidiem teritorijas iedzīvotāju aktivizēšanas sekmēšanai un biedrību spēcīnāšanai, lai tās, izmantojot šo vietējā mērogā pieejamo atbalsta veidu, spētu veidot kapacitāti darbības attīstībai reģionālā un nacionālā, pat starptautiskā mērogā.
- ▶ Pozitīvā prakse lielākajā daļā pašvaldību ir projektu konkursu regularitāte un prognozējamība, tāpat arī visās pašvaldībās pastāvot nolikumi un vērtēšanas kritēriji. Vienlaikus tas daudzviet radījis „pastāvīgo klientu” grupu jeb iedzīvotāju grupas un NVO, kas regulāri saņem minēto atbalstu. Vairāku pašvaldību mēģinājumi specifizēt konkursu mērķi atsevišķos gadījumos noslēgušies neveiksmīgi, jo izslēguši informētās iedzīvotāju grupas un NVO no pretendentu loka, savukārt jauni pretendenti nav sasniegti konkrēto grupu mazās intereses, neatbilstoša informēšanas un skaidrojošā darba, kā arī konsultatīvā un mentoringa trūkuma dēļ.
- ▶ Tā kā salīdzinoši maz projektu konkursu norisē tiek iesaistīti citi sadarbības partneri, būtiska uzmanība jāpievērš arī caurspīdīgai un skaidri izprotamai procesa norisei un apolītiskai lēmumu pieņemšanai.
- ▶ Pašvaldību izvirzītie mērķi projektu konkursiem bieži vien ir ļoti plaši un vispārīgi, un projektu konkursos atbalstītie projekti bieži tikai netiešā veidā, daudzkārt minimāli veicina šo mērķu sasniegšanu. Tāpat novērots, ka mērķi ir tendēti uz metodēm, nevis rezultāta sasniegšanu, tādejādi veicinot tādejādi veicinot projektu apstiprināšanu, kas tikai pakārtoti virza sabiedrību uz pilsoniskās aktivitātes paaugstināšanu.
- ▶ Īstenotie projektu piemēri un atbalstītās jomas norāda, ka pašvaldību projektu konkursos NVO un neformālajām iedzīvotāju grupām biežāk tiek atbalstīti projekti, kuru rezultāts ir „taustāms” vai „saskaitāms”, piemēram, noorganizēti pasākumi, ierīkota atpūtas zona daudzdzīvokļu māju pagalmā u.c. Projektu konkursi lielākoties ir finansējuma ziņā nelieli ar salīdzinoši īsu īstenošanas periodu un ātri sasniežamu rezultātu. Atbalsts šādām aktivitātēm ir ļoti būtisks, vienlaikus šajā aptaujā netika fiksēta iespēja konkursa veidā saņemt ilgtermiņa atbalstu, kas bieži būtiska pilsoniskās sabiedrības spēcīnāšanai.
- ▶ Pašvaldību pārstāvju raksturotajai teritorijas NVO un iedzīvotāju aktivitātei netika identificēta sasaiste ar konkrētajā pašvaldībā esošo projektu konkursu apjomu summām vai noteikto atbalsta mērķu tvērumu vai jomu.
- ▶ Pašvaldību pārstāvji kā regulāru praksi raksturoja atbalsta sniegšanu pēc pieprasījuma gan gadījumos, kad nepietiek līdzekļu visām projekta konkursā iesniegtajām un atbilstošas kvalitātes idejām, gan pārējā „ārpus konkursa laikā”. Pozitīvi vērtējama vēlme un iespēju rašana atbalstīt NVO un iedzīvotāju iniciatīvas, tomēr būtu nepieciešams izstrādāt mērķtiecīgu stratēģiju un atbalsta piešķiršanas principus un nosacījumus, nodrošinot caurspīdīgu un pārskatāmu procesu un vienlīdzīgas iespējas ne vien konkursu ietvarā, bet arī citu resursu piešķiršanas procesā.
- ▶ Pozitīvi vērtējami un būtu plašāk izmantojami citi atbalsta veidi, piemēram, telpu nodošana nomā, līdzfinansējuma piešķiršana teritorijas NVO, kas saņēmušas ES, valsts vai citu finansējumu konkursiem, kas ļauj NVO īstenot lielāka apjoma un ilgtermiņa iniciatīvas un nodrošināt pastāvīgu NVO darbību. Vienlaikus par šīm atbalsta iespējām pašreiz ir nepietiekams informācijas apjoms un komunikācija ar sabiedrību, uzrunājot dažādu grupu iedzīvotājus. Daudzviet informācija par šādu atbalsta praksi nav publiski pieejama, un ir pieejama tiem, kas zin par šādas iespējas pastāvēšanu un par iespēju lūgt/pieprasīt atbalstu pašvaldībai. Lai sasniegtu plašāku iedzīvotāju loku, sniedzot informāciju par iespējām papildus projektu konkursiem, nepieciešams pilnveidot un dažādot komunikācijas kanālus atbilstoši iedzīvotāju paradumiem.

- ▶ Pašvaldību pārstāvji atzīst, ka daudzviet aktīvie iedzīvotāji ir nemainīgi, t.i. neiesaistās jauni iedzīvotāji, tādējādi ne pilnīgi izdodas sasniegt uzstādītos mērķus par līdzdalības sekmēšanas un iedzīvotāju iesaisti savu problēmu risināšanā. Pašvaldību pārstāvji atzīst arī, ka NVO interese daudzkārt samazinās pat dalībai projektu konkursos. Lai sasniegtu jaunus iedzīvotājus nepieciešamas jaunas metodes, radoša un inovatīva rīcība, izmēģinot dažādas pieejas. Kompetenču paaugstināšana inovatīvu metožu un rīku izveidē neieciešamas arī projektu iesniedzējiem – NVO un iedzīvotājiem.
- ▶ Lai paaugstinātu NVO un neformālo iedzīvotāju grupu īstenoto iniciatīvu (t.sk. iesniegto projektu) kvalitāti, sekmētu plašākas iedzīvotāju daļas informētību par līdzdalības iespējām un pieejamo atbalstu, kā arī veicinātu lielākas iedzīvotāju daļas līdzdalību, kā arī nodrošinātu esošo iniciatīvu ilgtspēju, svarīga ir līdzdalības un NVO mentoru un konsultantu loma. Tāpat arī kvalitatīvs mentoringa veicinātu NVO sektora neatkarību caur finanšu avotu dažādošanu, nodrošinot informāciju par pieejamo atbalsta veidu klāstu, kā arī metodes resursu piesaisti.
- ▶ Pašreiz pašvaldībās lielākoties konsultatīvu atbalstu NVO nodrošina, rekomendējot sazināties ar „kādu no pašvaldības pārstāvjiem, kas kompetents atbilstošajā jomā”, nevis norādot konkrētu personu. Minētā kārtība neveicina atvērtību un proaktīvu rīcību sabiedrības iesaistei, jo ir laikietilpīga, neizprotama iedzīvotājam, kā arī ir pārlietu atkarīga no katras iesaistītās puses ieinteresētības palīdzēt rast atbildi. Lai arī iespējams, ka sniegtais atbalsts ir kompetents un atvērts, nepieciešams skaidrs mehānisms, lai arī pirmreizēja saskare ar pašvaldību ir pozitīva un sekmē plašākas iedzīvotāju grupas aktivitāti un sadarbību ar pašvaldību.
- ▶ Iedzīvotāju aktivitāte ir ne tikai atkarīga no skaidriem mehāniskiem atbalsta saņemšanai, bet arī dzan no spēcīgiem līderiem kopienā, tāpēc uzmanību jāvērs uz līderu identificēšanu un spēcīnāšanu caur mācībām, pieredzes apmaiņām un konsultācijām/mentoringu plašāka iedzīvotāju loka iesaistei.
- ▶ Lielais atbilžu “Nav informācija/Nezinu” skaits iespējami norāda uz pašvaldību darbinieku nepietiekamo rīcībā esošo informāciju par iespējamo atbalsta instrumentu klāstu NVO sektoram un neformālajām iedzīvotāju grupām. Būtu ieteicama pašvaldības pārstāvju kapacitātes spēcīnāšana par dažādiem atbalsta instrumentiem, to ietekmi un labo prakšu pieredžu apmaiņa gan reģionālā un nacionālā mērogā, gan starptautiskā mērogā.
- ▶ Situācija Latvijā ir ļoti daudzveidīga, tāpēc svarīgi būtu pielāgot rīkus konkrētajai teritorijai, inovācijas ieviešot pakāpeniski un tām sagatavojot iedzīvotājus. Piemēram, uz digitālām iedzīvotāju iesaistes metodēm vērsta līdzdalības politika nebūs efektīva teritorijā, kur iedzīvotājiem ir zems digitālo prasmju līmenis.

PIELIKUMS – PAŠVALDĪBU KONKURSOS ATBALSTĪTO INICIATĪVU PIEMĒRI

PAŠVALDĪBA	ĪSS ATBALSTĪTĀS INICIATĪVAS APRAKSTS VAI SAITE
Ādažu novads	https://www.adazi.lv/noskaidroti-konkursa-sabiedriba-ar-dveseli-2019-atbalstite-projekti/
Aglonas novads	Izdota krāsojamā grāmatiņa "Mana Aglona", organizēts ikgadējs pasākums "Ar veļiku pa Aglonu".
Alojas novads	Alojas Ausekļa vidusskolas skolēniem iegādāti sporta tērpi, ar kuriem piedalīties starpnovadu, Vidzemes novadu, Latvijas mēroga vai starptautiskajās sacensībās, prezentētu skolu, sporta veidu, kurā darbojas.
Alsungas novads	Kapu žoga un zvanu torņa atjaunošana, radoši pētniecisko aktivitāšu centra izveidošana bērniem, sporta formas amatiersporta komandām, tautas tērpi kolektīviem, piknika vietas izveide, jauniešu dienas, dārza svētki, rotaļlaukums daudzdzīvokļu mājas pagalmā u.c. iniciatīvas.
Amatas novads	Senioru iesaistes veicināšana sava pagasta vēstures izziņāšanā: http://news.lv/Amatas-Avize/2017/07/21/seniori-latvijas-simtgadei
Auces novads	Atbalsts novadu pārstāvošajiem sportistiem, organizētas izstādes, vasaras nometnes bērniem, senioru pasākumi un tiek sakārtoti dzīvojamo māju iekšpagalmi.
Babītes novads	2019. gada projektu konkursa laureāti: http://www.babite.lv/lv/projektu-konkurss-2019-gimenei-videi-izaugsmei-babites-novada/ 2018. gada projektu konkursa laureāti: http://www.babite.lv/lv/pasvaldiba/projekti-starptautiska-sadarbiba/%20projektu-konkurss-gimenei-videi-izaugsmei-babites-novada/
Bauskas novads	Izveidots jauns lielformāta vides objekts – keramikas mozaīka ar Zivju un Ūdens motīvu, atklāts ceļvedis "Izzini Bausku bērna acīm", mežāžu pludmalē uzstādīta peldoša laipa, lai nodrošinātu pilnvērtīgas un drošas brīvā laika pavadīšanas iespējas u.c. projekti.

PAŠVALDĪBA	ĪSS ATBALSTĪTĀS INICIATĪVAS APRAKSTS VAI SAITE
Beverīnas novads	Daudzdzīvokļu māju koplietošanas telpu, elementu uzlabošana, piemēram, pamatu siltināšana, logu maiņa kāpņu telpās, utml., kā arī rotaļu laukumi, spēļu laukumi: http://www.beverinasnovads.lv/index.php/projekti/pasvaldibas-izsludinatie-projekti/
Brocēnu novads	Projekts "Labie darbi Brocēnos": https://www.youtube.com/channel/UCC2uuoC7vxv6KvuQxxdOAnQ/featured
Burtnieku novads	https://www.burtniekunovads.lv/public/lat/attistiba/vides_attistibas_projektu_konkurss/
Carnikavas novads	http://carnikava.lv/projektu-konkursi
Dagdas novads	Daudzdzīvokļu mājas pagalma labiekārtošana un sienas apgleznošana, bērnu rotaļu laukumu ierīkošana, asfalta spēļu izveidošana utt.
Durbes novads	Labiekārtoti vairāku daudzdzīvokļu māju pagalmi, piemēram, uzbūvēta lapene brīvā laika pavadīšanai. Izveidotas gājēju ietves gar mājām. Atbalsts sportistiem, piemēram, novada novusa spēlētāju dalība Pasaules čempionāta posmā novusā.
Engures novads	AHHAA zinātnes centra apmeklējums jauniešiem, sporta diena Smārdē ar kāpšanas trases elementiem.
Grobiņas novads	Atbalsts bērnu nometnēm: https://www.jurastalli.lv/lv/nometne_2019
Iecavas novads	http://www.iecava.lv/lv/sabiedriba/nevalstiskas-organizacijas-un-aktivistu-grupas/
Jaunpils novads	Pagalmā starp daudzdzīvokļu mājām "Dailēm" un "Pērlēm", kurā atradās plaša, labi pārskatāma, taču pusizjukusi smilšu kaste, pensionāru biedrība nolēma šo smilšu kasti atjaunot, uzlabojot rotaļu vidi bērniem un drošību. Projekta mērķis: sakārtot vidi pagalmā starp "Dailēm" un "Pērlēm", atjaunot bērnu aktīvās atpūtas vietu, izlīdzināt virsmu, sakārtot un paplašināt smilšu kasti, uzstādīt līdzsvara šūpoles, uzlikt papildus pusbaļķu solus. Aktivizēt dažādu paaudžu iedzīvotāju līdzdalību projekta realizācijā. Projekts "Izzini latvisko dzīvesziņu"- Projekta ietvaros tika organizētas radošas nodarbības, izmantojot iegādātās latviskās dzīvesziņas veicinošās koka spēles, kā arī pašu veidotā koka puzzle, pierādot, ka latvisko dzīvesziņu var kopt un veidot ģimenē, skolā un ārpuskolas nodarbībās, izmantojot dažādus spēļu elementus – latvju zīmju domino, puzzle, dziesmiņu salikšanu, kolāžu veidošanu. u.c. http://jaunpils.lv/docs1/projekti/Daram_pasi

PAŠVALDĪBA	ĪSS ATBALSTĪTĀS INICIATĪVAS APRAKSTS VAI SAITE
Jēkabpils novads	<p>https://www.draugiem.lv/jekabpils-novads/news/post/Mums-nav-vienalga-kada-vides-dzivojam_15849553/comments;</p> <p>https://www.lps.lv/lv/apvienibas/sabiedriba-ar-dveseli-latvija/4621-sabiedribas-ar-dveseli-latvija-2018-gada-nosleguma-pasakums-madliena;</p> <p>http://jekabpilsnovads.lv/?p=19287#more-19287;</p> <p>http://jekabpilsnovads.lv/?s=nvo&x=8&y=8.</p>
Jelgavas novads	<p>http://www.jelgavasnovads.lv/lv/novada-zinas/15073/konkursa-mes-savai-videi-2019-realizes-34-iedzivotaju-idejas/;</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=Uxtj1LFwbl4;</p> <p>http://www.jelgavasnovads.lv/lv/novada-zinas/14774/suminas-projekta-konkursa-mes-savai-videi-2018-laureatus/print.</p>
Jūrmala	<p>https://www.jurmala.lv/lv/sabiedriba/atbalsts_projektu_istenosnai/</p>
Ķeguma novads	<p>http://www.kegumanovads.lv/lv/dzivesituacijas/sabiedriba/soroptimistes/soroptimistes-aktualitates/3361-atklats-jauns-vides-objekts?highlight=WyJrZWd1bWEiLCJ2aWRlcyIsIm9iamVrdHMiLCJ2aWRlcyBvYmpla3RzIl0=</p>
Ķekavas novads	<p>https://kekava.lv/pub/?id=150&lid=13567;</p> <p>https://kekava.lv/pub/?id=150&lid=13560;</p> <p>https://kekava.lv/pub/index.php?id=150&gid=1&lid=12488;</p> <p>https://kekava.lv/pub/index.php?id=150&gid=1&lid=13366.</p>
Krāslavas novads	<p>http://www.kraslavasvestis.lv/zinas/article/3/kraslaviesiem-pirma-vieta-iedzivotaju-iniciativu-projektu-regionalaja-vertesana.html;</p> <p>https://kraslava.lv/zinas/pilns-raksts/kraslavas-novada-pasvaldibas-jauniesu-iniciativu-projektu-konkursa-rezultati.</p>
Krāslavas novads	<p>https://kraslava.lv/pasvaldiba/projekti-2016-2020/pasvaldibas-organizetie-projektu-konkursi</p>
Krāslavas novads	<p>https://kraslava.lv/zinas/pilns-raksts/pasvaldibas-projektu-konkursa-iedzivotaji-veido-savu-vidi-2019-rezultati</p>
Krustpils novads	<p>http://www.krustpils.lv/sabiedriba</p>
Kuldīgas novads	<p>https://www.kuldiga.lv/images/Faili/Aktualitates/Sporta_tabulas_labots-converted.pdf;</p> <p>https://www.kuldiga.lv/images/Faili/Kultura/Kulturas_projektu_tabula_2019.pdf;</p> <p>https://kuldiga.lv/images/Faili/Pasvaldiba/Socialo_projektu_tabula_2019v1.pdf.</p>

PAŠVALDĪBA	ĪSS ATBALSTĪTĀS INICIATĪVAS APRAKSTS VAI SAITE
Lielvārdes novads	http://www.lielvarde.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=5215785&Itemid=575
Liepāja	<p>Karostas Glābšanas Biedrība - projekts "Patriotisma taka Karostā": tika izstrādāts maršruts "Patriotisma taka Karostā". Notika Karostas bukleta sagatavošana 3 valodās (LV, ENG, LT), informācijas izvietošana internetā notika visu projekta laiku, papildus tika izdota arī Karostas karte 3 valodās (LV, ENG, LT) ar iezīmētiem visiem Patriotiskās takas apskates objektiem. Izstrādāts piedāvājums skolēniem "Liepājas aizstāvēšana", interaktīvas bezmaksas vēstures nodarbības / patriotiski izglītojošas ekskursijas pa Brīvības cīņu vietām. Visa gada garumā Redānā regulāri notiek airsoft spēles. [...] www.karostascietums.lv</p> <p>Bērnu un jauniešu biedrība "Liepājas Jaunie Vanagi" - projekts "25 ir visur": Tika noorganizētas neformālās izglītības apmācības 15 līderiem. Tika noorganizētas bērnu un pusaudžu vasaras dienas nodarbības 11 nedēļu garumā, kurās piedalījās bērni un pusaudži vecumā no 6 līdz 14 gadiem, kopā 404. Tika noorganizētas neformālās izglītības komandu saliedēšanās aktivitātes 24 klašu grupām. Tika iesaistītas 2 grupas EBD veicēji, no 5 valstīm. [...] https://www.facebook.com/LiepajasJaunieVanagi/</p> <p>Liepājas baltkrievu kopiena "Mara" - projekts "Baltkrievija – Latvija, pretī viens otram 5": Tika realizētas šādas aktivitātes: iepazīšanās ar Valsts arhīva darbu un muzeja krājumiem; savas dzimtas izpētes veikšana; savas dzimtas ciltskoka izveidošana; priekšnesumu un koncertprogrammas izveidošana, par pamatu izmantojot projekta rezultātus; projekta rezultātu prezentēšana baltkrievu biedrībās Ventspilī, Rīgā un Krāslavā. Projektā tika iesaistīti 65 dalībnieki no Liepājas 2. vidusskolas, Liepājas 12. vidusskolas, Liepājas Jūrmieciņas koledžas un Liepājas Valsts tehnikuma skolēni un audzēkņi, Liepājas Baltkrievu kopienas biedri, kā arī dažās aktivitātēs tika piesaistīti jauniešu vecāki, skolotāji un citi interesenti, kas palīdzēja aktivitāšu realizēšanā. https://www.facebook.com/profile.php?id=100018085414174&fref=search&__tn__=%2Cd%2CP-R&eid=ARB858djDpe-VpfHXCg6rwPUmj9xPpJLE2fWk9evpLdHUCZPxvd41bO5vvtqWeXwOw-BcIWYYG6ojal</p> <p>https://www.liepaja.lv/projektu-lidzfinansejuma-konkursi/?q=Projektu%20%C4%ABdzfinans%C4%93%C5%A1anas%20konkursi</p>
Limbažu novads	https://limbazi.lv/pasvaldiba/projekti-fondu-aktualitates/aktualie-projekti/2934-2014-gada-nvo-un-iedzivotaju-grupu-projektu-konkurss
Lubānas novads	http://www.lubana.lv/index.php/lv/2015-04-07-17-02-45/jaunumi-novada/1645-domes-sede-tika-apstiprinati-visi-projektu-konkursa-iedzivotaju-iniciativas-lidzdalibas-un-piederibas-veicinasanai-pieteikumi
Madonas novads	<p>Tiek rīkoti bērnu un jauniešu nometņu konkursi, kā arī jaunatnes iniciatīvu projekti: http://www.madona.lv/lat/?ct=aktualitates_novada&fu=read&id=8576</p>

PAŠVALDĪBA	ĪSS ATBALSTĪTĀS INICIATĪVAS APRAKSTS VAI SAITE
Mārupes novads	https://www.marupe.lv/index.php/lv/sabiedriba/konkursi/projektu-konkurss-marupemusu-majas-2019
Mazsalacas novads	https://www.mazsalaca.lv/pielikumi/14.5_2018.pdf
Neretas novads	Atpūtas zonas iekārtošana pagastos, labiekārtoti māju pagalmi, bērnu rotaļu laukumi u.c.
Nīcas novads	https://www.nica.lv/lv/vietejais-projektu-konkurss/
Ogres novads	http://ogresnovads.lv/lat/sports/notikumi__rezultati/?page=0&doc=34700; http://ogresnovads.lv/lat/pagasti/mengele/aktualitates/?page=0&doc=30899
Olaines novads	https://www.olaine.lv/lv/pakalpojumi-un-informacija/sabiedribas-lidzdaliba
Ozolnieku novads	Grāmatu apmaiņas skapis Dalbes ciemā, labiekārtojuma elementi. Sadzīves atkritumu savākšanas laukuma labiekārtošana, dizaina projekts.
Pārgaujas novads	Jauniešu saliedēšanās pasākums "Lauzt robežas" 2018.gadā, trejdeksņu izgatavošana amatiermākslas kolektīviem 2017.gadā.
Pļaviņu novads	https://www.plavinunovads.lv/lv/jaunumi/pasvaldiba-pieskir-finansejumu-iedzivotaju-projektiem https://www.plavinunovads.lv/lv/jaunumi/atbalstiti-iedzivotaju-projekti
Preiļu novads	https://www.vlpf.lv/iedzivotaji-veido-savu-vidi/novados-istenos-mazo-grantu-projektus
Priekules novads	Dažāda veida nometnes, kurās piedalās liela daļa Priekules novada jauniešu, pēdējos gados aktīvi piedalās arī senioru biedrība "Zilais lakatiņš", kurš rada jaunas iespējas senioriem.
Priekuļu novads	http://www.priekuli.lv/pasvaldiba/projekti
Raunas novads	Tiek iesniegti un atbalstīti standarta projekti, kā pagalmu labiekārtošana, moto trases labiekārtošana. Šajā gadā tiek atbalstīta inovatīva jauniešu grupas ideja- zondes palaišana stratosfērā.

PAŠVALDĪBA	ĪSS ATBALSTĪTĀS INICIATĪVAS APRAKSTS VAI SAITE
Rēzeknes novads	Izveidoti pakalpojumu centri, nodrošinot iespēju nomazgāties un lietot veļas mašīnu, tāpat ir atbalstīti vairāki jauniešu un sporta centri ar inventāru.
Rucavas novads	http://www.rucava.lv/lv/projekti/labais-darbs-rucavas-novadam/ https://www.facebook.com/glempingsbartaskrasts/photos/a.419626588541055/622069694963409/?type=3&theater https://www.facebook.com/rucavasnovadadome/photos/a.1665169223794643/2220411841603709/?type=3&theater
Rūjienas novads	Izveidoti un labiekārtoti vairāki bērnu rotaļu laukumi pie daudzdzīvokļu mājām gan Rūjienas pilsētā, gan Jeru pagasta centrā.
Rundāles novads	https://www.facebook.com/mumspiederpasaule/ http://www.rundale.lv/2017gads - 2017-06
Salacgrīvas novads	https://www.salacgriva.lv/lat/salacgrivas_novads/?text_id=45034?text_id=45034 https://www.salacgriva.lv/lat/salacgrivas_novads/?text_id=46806?text_id=46806
Salaspils novads	<p>Projekts "Orientēšanās labirints". Projekta mērķis: veicināt bērnu, jauniešu un ģimeņu interesi par orientēšanās sportu un popularizēt vienu no šī sporta veidiem – Orientēšanās labirintu. Galvenās aktivitātes: Orientēšanās labirinta laukuma izveide (mieti, norobežojušās lentas), karšu sagatavošana, kontrolpunktu un staciju izvietošana.</p> <p>Projekts "Celsim godā senču tradīcijas!". Projekta mērķis: savu senču dzīves gudrību izziņāšana, izpratne un daļēja izmantošana, cieņas un draudzīgāku attiecību veidošana. Galvenās aktivitātes: Izbraukums uz Latgali – Krāslavas novada "Klajumiem", radošās darbnīcas Doles "Pētersonos", izbraukums uz Jūrkalni – Kurzemes novada maizes cepēji, radošā darbnīca Sociālajā centrā "Neba maize pati nāca", kurā seniori dalās pieredzē dažādu pīrāgu un plātismaižu cepšanā.</p> <p>Projekts "Veikt Daugavas muzeja parka celiņu virskārtas seguma atjaunošanu". Projekta mērķis: Vides pieejamības uzlabošana Daugavas muzeja parka teritorijā un parka teritorijas labiekārtošanas veicināšana. Galvenās aktivitātes: Tiks novākts apaugums no celiņu malām, novākta vecā celiņa virskārta, tiks uzvestas smalkās šķembas un noblietētas, iespēju robežās tiks uzlabota gājēju taka uz Sauso Daugavu.</p> <p>Projekts "Dienvidlatgale". Projekta mērķis: Rast iespēju bērniem un jauniešiem ar invaliditāti pabūt kopā ar ģimenes locekļiem un citiem bērniem un jauniešiem ārpus mājas, mazināt atstumtību un izolāciju invaliditātes dēļ. Galvenās aktivitātes: Apmeklēt Krāslavu. Ekskursija pa Krāslavu – vecpilsēta, mākslas muzejs, baznīcas, keramiķa V.Pauliņa darbnīca – ērģeļmūzikas koncerts Sv. Ludviga baznīcā. Atpūta un naktsmājas viesu namā "Dridži". Ekskursija un izbraukums ar zirgiem pa z/s Klajumi un Červonkas muižas apmeklējums.</p> <p>Projekts "Veselības izglītības un atbalsta pasākumi onkoloģiskajiem pacientiem Salaspilī 2019.gadā". Projekta mērķis: veicināt onkoloģisko pacientu dzīves kvalitātes</p>

PAŠVALDĪBA	ĪSS ATBALSTĪTĀS INICIATĪVAS APRAKSTS VAI SAITE
	<p>uzlabošanu, atbalsta sniegšanu tuvāk dzīvesvietai ar motivāciju, ka atklājot iekšējos resursus un saņemot nepieciešamo atbalstu, cilvēks var uzlabot savas dzīves kvalitāti un psihoemocionālo pašsajūtu. Galvenās aktivitātes: Atbalsta grupas nodarbības kustību terapijā (apzināta vingrošana jeb krēsla joga) un individuālās psihoterapeita konsultācijas, tematiskās atbalsta grupas nodarbības un informatīvas lekcijas, individuālas konsultācijas.</p> <p>Projekts "Nometne cilvēkiem ar kustības traucējumiem viesu namā "Vecmuiža"". Projekta mērķis: Veicināt invalīdu integrāciju sabiedrībā, mazinot sociālo atstumtību, veicinot socializāciju, organizējot radošās nodarbības, sporta, atpūtas un veselības veicināšanas pasākumus. Galvenās aktivitātes: Nometnes pasākumu organizēšana, sporta diena, spēļu diena, prezentācija par savu izdomātu un pagatavotu tērpu no dabas materiāliem, radošās darbnīcas, ekskursija uz "Velosipēdu muzeju" Saulkrastos un sāls terapija.</p> <p>Projekts "Mosties". Projekta mērķis: Salaspils novada iedzīvotāju, tai skaitā skolu jaunatnes fiziskās un garīgās veselības nostiprināšana, psiholoģiskās noturības attīstīšana, aktīvi darbojoties brīvā dabā pieredzējušu profesionāļu vadītā komandā. Galvenās aktivitātes: Divu stundu teorētiskas apmācības. Vienas un divu dienu teorētiskas un praktiskas nodarbības apvidū.</p>
Saldus novads	Tautas deju koncerts jauniešu iniciatīvu konkursa ietvaros: https://izglitiba.saldus.lv/aktuali/jauniesiem/
Smiltenes novads	https://smiltene.lv/attistiba/atbalstitie-projekti/
Stopiņu novads	https://stopini.lv/lv/projekti/stopinu-novada-pasvaldibas-finansetie-projekti
Strenču novads	Daudzdzīvokļu mājas pagalma labiekārtošana, rotaļlaukumu ierīkošana, novada identitāti raksturojošu un saturošu priekšmetu un lietu izgatavošana u.c. projekti. https://strencunovads.lv/attistiba-un-projekti/projekti/realizeti-projekti/sabiedriba-ar-dveseli-2018/
Tukuma novads	Veselības diena pagastos
Vārkavas novads	Mazo grantu projektu konkurss "Iedzīvotāji veido savu vidi". Šai konkursā, šogad tika atbalstīti trīs projekti - jau ir labiekārtota viena novada kapsēta, ir sarīkotas radošās darbnīcas senioriem, plāno remontēt daudzdzīvokļu ēkas kāpņu telpu. gan projekti skolēniem un iedzīvotājiem (piemēram, veselības veicināšanas aktivitātes) : http://www.varkava.lv/lv/kreisa-izvelne/jaunumi1/get/nid/3797?glo_template=print&
Ventspils novads	Filmas par mazbānīša vēsturi un filma par aktieriem Ugāles pagastā.

PAŠVALDĪBA	ĪSS ATBALSTĪTĀS INICIATĪVAS APRAKSTS VAI SAITE
Viesītes novads	Novadā tiek īstenoti daudzdzīvokļu māju pagalma svētki, nelieli labiekārtošanas pasākumi, apmācības, jauniešu veselīga dzīvesveida popularizēšanas piemēri, senioru sociālā iekļaušana
Viļakas novads	http://vilaka.lv/index.php?mact=CGBlog,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=5732&cntnt01returnid=161 http://vilaka.lv/index.php?mact=CGBlog,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=5896&cntnt01returnid=161
Viļānu novads	https://www.rezeknespartneriba.lv/index.php/leader/projektu-publicijas/246-istenots-vilanu-invalidu-biedribas-projekts ; https://www.rezeknespartneriba.lv/index.php/leader/projektu-publicijas/210-tautas-terpu-iegade-deksares-pagasta-jauniesu-deju-kolektivam ; https://www.rezeknespartneriba.lv/index.php/leader/projektu-publicijas/199-metendienas-sadancis-ieludz-austra

Šis aptaujas rezultātu apkopojums ir integrācijas fonda finansiālu atbalstu no piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta

Kultūras ministrija

apkopojuma saturu atbild biedrība „Latvijas Lauku forums”.

Sabiedrības integrācijas fonds

sagatavots ar Sabiedrības Kultūras ministrijas līdzekļiem. Par